

**UCHWAŁA NR XXIX/157/2013
RADY GMINY KARNIEWO**

z dnia 25 października 2013 r.

**w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo
na lata 2013-2017**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013r. poz. 594), art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013r. , poz. 182) na wniosek Wójta Gminy Karniewo, Rada Gminy uchwała:

§ 1. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2013-2017w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Karniewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

**Beata
Krystyna Jackowska**

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Karniewo
na lata 2013-2017

2013

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	18
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	18
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	18
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	19
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	20
5. SYTUACJA GOSPODARCZA	22
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	23
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	26
8. BEZDOMNOŚĆ	27
9. EDUKACJA	28
10. KULTURA	29
11. SPORT I REKREACJA	30
12. TURYSTYKA	30
13. SYTUACJA DZIECKA	31
14. OCHRONA ZDROWIA	35
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	35
16. POMOC SPOŁECZNA	36
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	45
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	47
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	50
20. SEKTOR POZARZĄDOWY	58
21. ANALIZA SWOT	60
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	66
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	67
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	67
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI	84
3. PROGRAMY I PROJEKTY	85
IV. UWAGI KOŃCOWE	87
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	88

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Karniewie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2013-2017. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

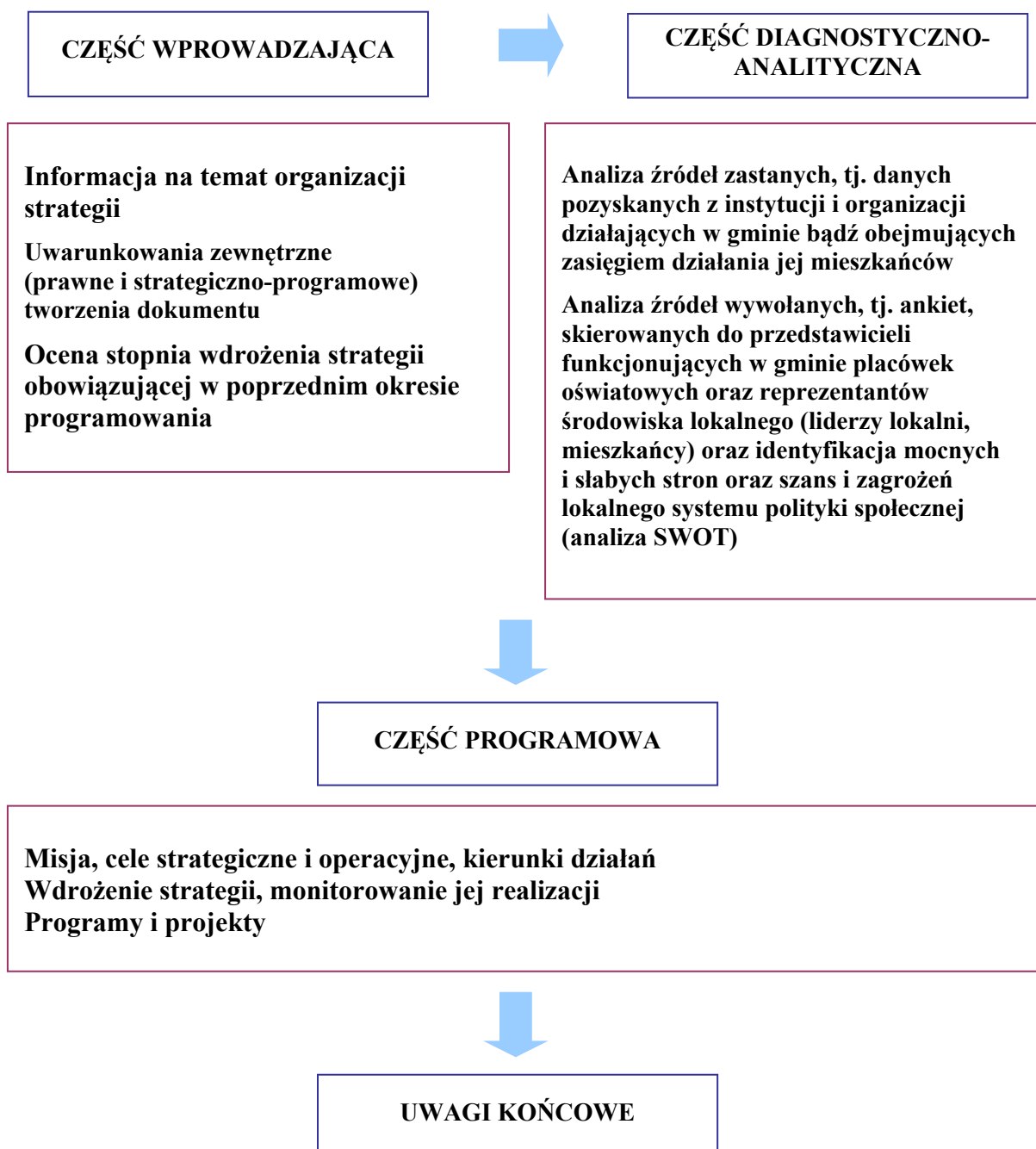
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także

omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zmianami),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149 poz. 887 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zmianami),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i

zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,

- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadające na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganý poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej

Strategii Spójności), jednocześnie będąc odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa.

Dokument stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i niepubliczne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Celem realizacji Programu jest poprawa konkurencyjności regionu i zwiększanie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa.

Problematyka społeczna została podjęta w ramach Priorytetu VII „Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego”. Za cel główny wyznaczony w jego obrębie uznano „Poprawę dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym”, a za cele szczegółowe: „Poprawę dostępności i jakości opieki zdrowotnej”, „Poprawę dostępności i jakości infrastruktury edukacyjnej” oraz „Poprawę dostępności i jakości infrastruktury pomocy społecznej”. W ramach ostatniego z nich zaplanowano realizację projektów mających na celu budowę, modernizację (w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych) oraz poprawę jakości wyposażenia m.in.: pobytowych, opiekuńczych domów pomocy społecznej, znajdujących się w rejestrze wojewody oraz hospicjów stacjonarnych, mających podpisaną umowę na świadczenie usług z NFZ. Generalnie uznano za zasadne wspieranie przedsięwzięć mających na celu poprawę dostępności infrastruktury dla osób niepełnosprawnych oraz działań służących zapobieganiu wykluczenia społecznego.

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013 jest dokumentem, który określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Misję samorządu województwa sformułowano następująco: „Osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, uzależnienia, starość, bezrobocie, niepełnosprawność”. W dokumencie wyodrębniono 5 obszarów, w ramach których wyznaczono poniżej przedstawione cele strategiczne.

I. Ubóstwo.

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie.

2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności.
- II. Uzależnienia.
1. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających tym zachowaniom.
 2. Ograniczenie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów.
- III. Starość.
1. Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej.
- IV. Bezrobocie.
1. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów.
- V. Niepełnosprawność.
1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Makowskim na lata 2011-2018

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Makowskim na lata 2011-2018 jest dokumentem, dzięki któremu możliwe jest planowanie rozwoju wyznaczonych obszarów polityki społecznej na terenie powiatu makowskiego oraz podejmowanie racjonalnych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców powiatu. Strategia określa w szczególności kierunki działań dotyczące przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wskazywania szans osobom niepełnosprawnym, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Na podstawie zawartej w dokumencie diagnozy problemów społecznych w powiecie makowskim, zebraniu informacji na temat sytuacji społeczno-gospodarczej oraz analizie otaczających warunków i głównych problemów polityki społecznej, ustalono kierunek polityki społecznej oraz poniżej przedstawione cele strategiczne i operacyjne, a także działania niezbędne do ich realizacji.

Cel strategiczny 1. Aktywizacja lokalnego rynku pracy.

Cel operacyjny 1.1. Wspieranie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia w powiecie makowskim.

Cel operacyjny 1.2. Promocja przedsiębiorczości.

Cel strategiczny 2. Podejmowanie działań na rzecz rodzin i osób żyjących w ubóstwie z uwzględnieniem inicjatyw zmierzających do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego.

Cel operacyjny 2.1. Rozwijanie działań na rzecz poprawy sytuacji materialnej rodzin żyjących w niedostatku.

Cel operacyjny 2.2. Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo oraz promowanie zastępczych form opieki.

Cel operacyjny 2.3. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej i innym dysfunkcjom rodziny.

Cel strategiczny 3. Podniesienie świadomości edukacyjno-kulturalnej społeczeństwa.

Cel operacyjny 3.1. Rozwój poradnictwa wspierającego edukację i wychowanie dzieci i młodzieży oraz alternatywnych form opieki nad dziećmi i młodzieżą.

Cel operacyjny 3.2. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny 4. Ograniczenie skali problemu uzależnień i promowanie zdrowego stylu życia.

Cel operacyjny 4.1. Rozwój profilaktyki uzależnień.

Cel operacyjny 4.2. Rozwój systemu wsparcia dla uzależnionych i ich rodzin.

Cel strategiczny 5. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cel operacyjny 5.1. Zwiększenie dostępu do usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 5.2. Podjęcie działań na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 6. Zaspokojenie potrzeb osób starszych w zakresie opieki i wsparcia oraz zapobieganie wycofaniu się z życia społecznego.

Cel operacyjny 6.1. Zwiększenie dostępu do usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.

Cel operacyjny 6.2. Efektywne zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych.

Strategia Rozwoju Gminy Karniewo

Strategia Rozwoju Gminy Karniewo stanowi podstawę polityki rozwoju samorządu gminy. W jej ramach wyznaczono obszary,

cele strategiczne, operacyjne, zadania i działania, których realizacja z jednej strony ma przyczynić się do likwidacji występujących w gminie problemów i złagodzenia ich skutków, a z drugiej doprowadzić do ilościowych i jakościowych zmian w przyszłości.

Problematyka społeczna została ujęta głównie w ramach obszarów: 2. Przedsiębiorczość i agroturystyka, 4. Rozwój szkolnictwa i 5. Polityka społeczna, w obrębie których wyznaczono poniżej przedstawione cele strategiczne, operacyjne i zadania.

II. Przedsiębiorczość i agroturystyka.

Program operacyjny nr 1: Rozwój agroturystyki jako źródła różnicowania dochodów osób związanych dotychczas z sektorem rolniczym.

Zadanie 1.1.: Przesunięcie ciężaru działań ludności z obszarów wiejskich z rolnictwa na rzecz rozwoju agroturystyki jako alternatywnego źródła dochodu dla osób związanych tylko z produkcją rolną.

Zadanie 1.2.: Rozwój usług towarzyszących agroturystyce.

Zadanie 1.3.: Rozwój infrastruktury technicznej turystyki na obszarach wiejskich.

Program operacyjny nr 2: Tworzenie klimatu współpracy pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi i biznesowymi oraz wzajemna wymiana doświadczeń.

Zadanie 2.1.: Utworzenie punktu informacyjno-doradczego dla środowiska biznesu.

Zadanie 2.2.: Wypracowanie zasad i form współpracy pomiędzy władzą lokalną a środowiskiem biznesu, ukierunkowane na poszukiwanie bezpiecznych i trwałych podstaw rozwoju regionu przy szerokim wykorzystaniu zaangażowania środowisk lokalnych.

Zadanie 2.3.: Integrowanie gmin poprzez organizowanie wspólnych imprez i uroczystości promujących cały powiat. Przygotowanie kalendarza uroczystości z punktu widzenia ich roli promocyjnej.

Zadanie 2.4.: Promocja sektora małej i średniej przedsiębiorczości na stronach internetowych Urzędu Gminy.

Program operacyjny nr 3: Stymulowanie rozwoju lokalnego poprzez stworzenie instrumentów do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

Zadanie 3.1.: Utworzenie lokalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych.

Zadanie 3.2.: Utworzenie lokalnego Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości.

Zadanie 3.3.: Utworzenie Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości.

Program operacyjny nr 4: Stworzenie warunków do pozyskiwania nowych inwestorów.

Zadanie 4.1.: Stworzenie systemu zachęt prawno-finansowych dla istniejących i potencjalnych przedsiębiorców.

Zadanie 4.2.: Tworzenie warunków do inwestowania i przyciągania inwestorów z zewnątrz.

IV. Rozwój szkolnictwa.

Program operacyjny nr 1: Opracowanie polityki edukacyjnej w gminie Karniewo.

Zadanie 1.1.: Poprawa efektywności wykorzystania bazy materialnej i wydatkowania funduszy na funkcjonowanie systemu edukacyjnego w gminie.

Zadanie 1.2.: Dostosowanie sieci szkół i placówek oświatowych do potrzeb lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich.

Program operacyjny nr 2: Integracja środowiska lokalnego na rzecz poprawy systemu edukacyjnego.

Zadanie 2.1.: Zorganizowanie stałej współpracy pomiędzy samorządem gminnym a społecznością lokalną w zakresie funkcjonowania placówek szkolnych i oświatowych.

Program operacyjny nr 3: Dostosowanie programów nauczania do wymogów pracodawców.

Zadanie 3.1. Rozwój współpracy pomiędzy instytucjami edukacyjnymi i przedsiębiorstwami.

Program operacyjny nr 4: Wypracowanie systemów wspierających zdobywanie wykształcenia przez dzieci i młodzież.

Zadanie 4.1.: Utworzenie ponadgminnego Funduszu Stypendialnego.

V. Polityka społeczna.

Cel strategiczny: Aktywizacja społeczeństwa gminy Karniewo.

Program operacyjny nr 1: Rozwój sektora organizacji pozarządowych.

Zadanie 1.1.: Wzrost ilości i jakości pracy organizacji pozarządowych.

Zadanie 1.2.: Uczestnictwo przedstawicieli gminy Karniewo w powołaniu Stowarzyszenia Rozwoju Społeczno-Kulturalnego Powiatu Makowskiego.

Zadanie 1.3.: Uczestnictwo przedstawicieli gminy Karniewo w Organizacji Lokalnego Forum Inicjatyw Pozarządowych.

Program operacyjny nr 2: Wzrost Partycypacji Społecznej.

Zadanie 2.1.: Przygotowanie i realizacja szeroko zakrojonej akcji informacyjnej skierowanej do mieszkańców gminy.

Zadanie 2.2.: Wdrożenie programu regularnych konsultacji społecznych.

Zadanie 2.3.: Organizowanie podstaw współpracy między samorządem a społeczeństwem.

Zadanie 2.4.: Zawiązanie koalicji samorządów i pozostałych dwóch sektorów dla realizacji wspólnie nakreślonych celów rozwoju społecznego i gospodarczego gminy Karniewo.

Program operacyjny nr 3: Poprawa jakości lokalnej infrastruktury pomocy społecznej.

Zadanie 3.1.: Stworzenie ośrodków spokojnej starości dla osób spoza powiatu makowskiego.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Karniewo jest gminą wiejską, położoną w środkowo-północnej części województwa mazowieckiego. Graniczy z ośmioma gminami wchodzącymi w skład powiatu makowskiego, przasnyskiego, ciechanowskiego i pułtuskiego: od zachodu – z gminą Gołymin-Ośrodek, od północy – z gminami Krasne i Płoniawy-Bramura, od wschodu – z gminami Czerwonka, Szelków i miastem Maków Mazowiecki, a od południa – z gminami Pułtusk i Gzy.

Gmina zajmuje powierzchnię 129 km² i składa się z 36 sołectw: Baraniec, Byszewo, Byszewo-Wygoda, Chrzanowo-Bronisze, Chełchy Hłowe, Chełchy-Chabdzyno, Chełchy Dzierskie, Chełchy Kmiece, Chełchy-Klimki, Czarnostów, Czarnostów-Polesie, Gościejewo, Karniewo, Krzemień Nowy, Krzemień-Górki, Konarzewo-Bolesty, Leśniewo, Łukowo, Milewo-Wypychy, Malechy, Obiecanowo, Ośnica, Rafały, Romanowo, Słoniawy, Szlasy-Złotki, Szwelice, Tłucznicze, Wronowo, Wólka Łukowska, Zakrzewo, Zaręby, Zalesie, Zelki Dąbrowe, Żabin Karniewski i Żabin Łukowski.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Karniewo jest zróżnicowany. Nie ma sieci gazowej, a dalszych inwestycji wymaga w szczególności sieć kanalizacyjna. Poprawy wymaga również stan techniczny dróg gminnych. Dobrze rozwinięta jest natomiast sieć łączności telefonicznej (gmina jest w całości telefonizowana) oraz sieć energetyczna. Wszystkie gospodarstwa są także podłączone do sieci wodociągowej. Na terenie gminy znajduje się oczyszczalnia ścieków.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury technicznej w gminie, w tym sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej oraz gospodarki odpadami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2011 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	86,9
liczba ludności korzystających z sieci wodociągowej	99,5%
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	0,4
liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej	20
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	0
liczba budynków mieszkalnych z dostępem do sieci gazowej	0
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	318
w tym długość dróg gminnych (w km)	262,6
gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności korzystających z oczyszczalni ścieków	1.163

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto dodać, że w ramach inwestycji zrealizowanych w gminie w latach 2009-2011 m.in. przebudowano drogę gminną przebiegającą przez Karniewo (ul. Szkolna, Przemysłowa, Mazowiecka) oraz wyremontowano i zmodernizowano budynek ośrodka zdrowia (Przychodni Rodzinnej) w Karniewie.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Karniewo posiada korzystne położenie w układzie krajowego systemu transportowego. Połączenia ponadlokalne zapewniają następujące drogi krajowe: nr 60 Kutno – Płock – Ciechanów – Ostrów Mazowiecka łącząca wschód i zachód Europy oraz nr 57 Biskupiec – Szczytno – Pułtusk łącząca Pojezierze Mazurskie z Warszawą. Połączenie lokalne zapewnia z kolei 9 dróg powiatowych oraz 57 dróg gminnych.

Sieć dróg gminnych charakteryzuje się niezadowalającym stanem technicznym. Ponadto część ciągów komunikacyjnych nie posiada poboczy oraz chodników, zaś szerokość wybranych odcinków jezdni nie odpowiada przewidzianym dla nich normom szerokości. Poprawy wymagają również niektóre przepusty, mosty oraz rowy.

Przez teren gminy nie przebiegają główne linie kolejowe. Przez północną jej część przebiega jedynie linia już nieczynnej kolejki wąskotorowej. Kolejka została uznana za obiekt zabytkowy.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczy firma Mobilis Sp. z o.o., która przejęła połączenia wcześniej realizowane przez PKS Przasnysz i PKS Ciechanów. Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy Karniewa, Tłuszcz i Żabina Karniewskiego, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Milewo-Wypychy, Milewo-Malonki oraz Czarnostów-Polesie. Gmina posiada bezpośrednie powiązania komunikacyjne z Warszawą oraz innymi większymi ośrodkami miejskimi, tj. Pułtuskim, Ostrołęką, Ciechanowem i Przasnyszem.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2011 roku gmina Karniewo liczyła 5.511 mieszkańców, w tym 2.754 kobiety, które stanowiły 49,97% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 100 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 43 osoby na km².

Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach była zróżnicowana. Najwięcej z nich mieszkało w Karniewie (1.012 osób), a następnie w Szwelicach (411 osób), Łukowie (328 osób), Czarnostowie (274 osoby) i Słoniawach (260 osób).

W latach 2009-2011 liczba mieszkańców gminy nieznacznie zmieniała się; liczba dzieci i młodzieży spadała, liczba osób w wieku produkcyjnym zwiększała się, a liczba osób starszych ulegała wahaniom. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2009-2011

2009 r.	2010 r.	2011 r.
---------	---------	---------

liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.407	1.380	1.338
liczba osób w wieku produkcyjnym	3.310	3.349	3.356
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	826	834	817
ogółem	5.543	5.563	5.511

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba urodzeń żywych	65	85	49
liczba zgonów	55	51	64
przyrost naturalny	+10	+34	-15

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	36	62	49
saldo migracji w ruchu zagranicznym	0	0	0
saldo migracji ogółem	36	62	49

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Wpływ na liczbę dzieci i młodzieży w gminie miała m.in. zmieniająca się dzietność, o czym świadczy wahająca się liczba urodzeń żywych – z 65 w 2009 r., poprzez 85 w 2010 r. do 49 w 2011 r. Dużo większa, niż w latach poprzednich, liczba zgonów wpłynęła w 2011 roku na niekorzystny przyrost naturalny (-15).

Zmieniająca się liczba mieszkańców gminy był także efektem ruchu migracyjnego, którego saldo w analizowanym okresie ulegało wahaniom (36 w 2009 r., 62 w 2010 r., 49 w 2011 r.). Migracja mieszkańców do i z gminy odbywała się w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na systematycznie zwiększającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym. W przyszłości grupa ta, po zakończeniu aktywności zawodowej, zasili grono seniorów.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak przede wszystkim seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Karniewo jest gminą o charakterze rolniczym. Na jej obszarze dominują gleby bardzo dobre i dobre, II-IV klasy bonitacyjnej. Dane dotyczące struktury użytków rolnych w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2011 roku

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		12.485
w tym:	grunty orne (w ha)	10.699
	sady (w ha)	ok. 10
	łąki i pastwiska (w ha)	832
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		945
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		44

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

W strukturze własnościowej gospodarstw rolnych w gminie dominuje sektor indywidualnych gospodarstw rolnych. Specjalizują się one głównie w produkcji mleka i bydła rzeźnego oraz produkcji żywca wieprzowego. W strukturze zasiewów przeważają zboża. Dominującym zbożami są pszenica i jęczmień.

W latach 2009-2011 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie ulegała wahaniom (248 w 2009 r., 251 w 2010 r., 240 w 2011 r.). Dominującymi branżami były handel i usługi w zakresie napraw, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,

budownictwo oraz transport i gospodarka magazynowa. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	10	10	10
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	238	241	230
liczba podmiotów ogółem	248	251	240

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2011 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	43
przetwórstwo przemysłowe	15
budownictwo	31
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	52
transport i gospodarka magazynowa	24
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10
inne sekcje	43

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim liczba osób bezrobotnych w gminie Karniewo na koniec 2011 roku była znacznie wyższa niż na koniec lat 2009-2010 (457 w stosunku do odpowiednio 375 i 365). Wśród pozostających bez pracy w 2009 roku większość stanowiły kobiety (190), a w latach 2010-2011 mężczyźni (odpowiednio 188 i 231). Dane szczegółowe na temat osób pozostających bez pracy w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec lat 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba bezrobotnych w gminie	375	365	457
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	11,3%	10,9%	13,6%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	190	177	226
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	50,7%	48,5%	49,5%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2009-2011 w powiecie makowskim, w województwie mazowieckim i w kraju.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju na koniec lat 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
stopa bezrobocia w powiecie makowskim	21,2%	21,5%	25%
stopa bezrobocia w województwie mazowieckim	9%	9,7%	9,9%
stopa bezrobocia w kraju	12,1%	12,4%	12,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2009-2011 powiat makowski charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia. W 2011 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, w powiecie odnotowano jej dużo większy przyrost aniżeli w województwie i w kraju.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2011 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	150	71	47,3	staż pracy	bez stażu	158	81	51,3
	25-34 lata	136	72	52,9		do 1 roku	70	34	48,6
	35-44 lata	81	43	53,1		1-5 lat	111	49	44,1
	45-54 lata	59	30	50,8		5-10 lat	52	29	55,8

czas pozostawania bez pracy	55-59 lat	25	10	40,0	wykształcenie	10-20 lat	38	21	55,3
	60-64 lata	6	x	x		20-30 lat	24	12	50,0
	do 1 miesiąca	22	9	40,9		30 lat i więcej	4	0	0,0
	1-3 miesiące	70	41	58,6		wyższe	32	23	71,9
	3-6 miesięcy	58	22	37,9		policealne i śr. zawodowe	85	53	62,4
	6-12 miesięcy	117	56	47,9		średnie ogólnokształcące	99	56	56,6
	12-24 miesięcy	106	55	51,9		zasadnicze zawodowe	152	60	39,5
	pow. 24 miesięcy	84	43	51,2		gimnazjalne i niższe	89	34	38,2

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim.

Na koniec 2011 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 286 osób), osoby długotrwale bezrobotne, powyżej 12 miesięcy (w sumie 190 osób) oraz osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy (117 osób), osoby bez stażu pracy (158 osób) oraz osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (111 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (152 osoby).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 i 25-34 lata (odpowiednio 53,1 i 52,9%), osób pozostających bez pracy od 1 do 3 miesięcy (58,6%), osób ze stażem pracy od 5 do 10 lat i od 10 do 20 lat (odpowiednio 55,8 i 55,3%) oraz, co budzi niepokój, osób z wykształceniem wyższym (71,9%).

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	0
przetwórstwo przemysłowe	8	0
budownictwo	11	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	28	0
transport i gospodarka magazynowa	2	0
działalność profesjonalna naukowa i techniczna	7	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	30	0
edukacja	10	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	0
pozostała działalność	174	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim.

Na koniec 2011 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne (30 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (28 osób), budownictwo (11 osób) i edukacja (10 osób). Na koniec 2011 roku nie było żadnych ofert pracy dla bezrobotnych z gminy.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby bez stażu pracy lub z krótkim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w takich sekcjach, jak: administracja publiczna i obrona narodowa oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

Na zabudowę mieszkaniową gminy Karniewo składają się przede wszystkim budynki prywatne: zagrodowe i jednorodzinne. Wyposażenie mieszkań w urządzenia infrastruktury technicznej nie jest zadawalające, bowiem, mimo posiadania podłączenia do sieci wodociągowej, gmina ma słabo rozwiniętą sieć kanalizacyjną i nie ma sieci gazowej.

W latach 2009-2011 liczba mieszkań pozostających w zasobach mieszkaniowych gminy Karniewo była taka sama (11), podobnie jak liczba izb (31), powierzchnia użytkowa mieszkań (535 m²) i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (48 m²). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych)	11	11	11
liczba izb w mieszkaniach w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych)	31	31	31
powierzchnia użytkowa mieszkań w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych; w m ²)	535	535	535
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych; w m ²)	48	48	48

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

W latach 2009-2011 zasoby mieszkaniowe gminy nie poszerzono o ani jedno mieszkanie, co budzi niepokój. Nie oddano również do użytkowania żadnego budynku niemieszkalnego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Urząd Gminy Karniewo. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	7	11	6
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	34	42	52
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	4.527	5.752	7.203

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

W latach 2009-2011 liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy ulegała wahaniom (7 w 2009 r., 11 w 2010 r., 6 w 2011 r.). Zwiększała się natomiast liczba przyznanych dodatków (z 34 w 2009 r. do 52 w 2011 r.) oraz wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 4.527 zł w 2009 r. do 7.203 w 2011 r.).

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Karniewo jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie. W latach 2009-2011 liczba osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była następująca: w 2009 r. 2 osoby, a w latach 2010-2011 po 1 osobie.

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2010/2011 w gminie Karniewo funkcjonowały: 1 przedszkole, 3 szkoły podstawowe i 1 gimnazjum. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2010/2011

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
-------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Karniewie, ul. Szkolna 9, 06-425 Karniewo	369	55
Publiczna Szkoła Podstawowa w Szwelicach, Szwelice, 06-100 Pułtusk	118	
Szkoła Podstawowa w Romanowie, Romanowo, 06-425 Karniewo		
Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Karniewie, ul. Szkolna 9B, 06-425 Karniewo	173	35

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Główną instytucją kultury w gminie Karniewo jest Gminny Ośrodek Kultury w Karniewie, który realizuje zadania związane z upowszechnianiem kultury, sportu i turystyki. Jego nadrzędnym celem jest pozyskiwanie i przygotowanie mieszkańców gminy do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenie jej wartości. Zakres działalności GOK-u obejmuje: rozpoznawanie, rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych oraz kształtowanie wzorów i nawyków aktywnego uczestnictwa w kulturze. Zadania Gminny Ośrodek Kultury realizuje przede wszystkim poprzez organizowanie zespołowego, samorządowego uczestnictwa w kulturze, różnorodnych form edukacji kulturalnej oraz imprez kulturalnych. Do tych ostatnich, o charakterze masowym, należą m.in. Mazowiecki Przegląd Wiejskich Zespołów Kabaretowych „Stopa” oraz „Zapusty” i „Noc świętojańska”.

W Karniewie działa również Gminna Biblioteka Publiczna. Jej księgozbiór na koniec 2011 roku obejmował 12.589 woluminów; korzystało z niego 535 czytelników (5.396 wypożyczeń). Biblioteka posiada dwie filie biblioteczne: w Łukowie i Szwelicach. Na koniec 2011 roku Filia Biblioteczna w Łukowie miała księgozbiór liczący 7.001 woluminów, a Filia Biblioteczna w Szwelicach 8.644 woluminów.

W gminie funkcjonują również biblioteki szkolne oraz działają Zespół Folklorystyczny „Karniewiaczy” i Dziecięcy Zespół Folklorystyczny „Mali Karniewiaczy”.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Placówki kulturalne w gminie w 2011 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury w Karniewie, ul. Pułtуска 3, 06-425 Karniewo	1.000	3

Gminna Biblioteka Publiczna w Karniewie, ul. Pułtуска 3 06-425 Karniewo, Filie biblioteczne w Łukowie i Szwelicach	788	4
--	-----	---

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Organizacją, która w gminie Karniewo realizuje zadania w zakresie kultury fizycznej, jest Gminny Klub Sportowy „Pełta” Karniewo. Na terenie gminy działa również Uczniowski Klub Sportowy „Karniewianka”. Infrastrukturę sportową gminy tworzą stadion piłkarski i 4 szkolne boiska sportowe.

12. TURYSTYKA

Gmina Karniewo, zajmując centralną część makroregionu Niziny Północno-Mazowieckiej, w mezoregionie Wysoczyzny Ciechanowskiej, stanowi ciekawy obszar do uprawiania turystyki. Powierzchnia gminy jest prawie płaska, miejscami lekko falista i wyniesiona średnio od 100 do 125 m n. p. m. Najwyższe wzniesienie 126,5 m n. p. m. występuje w rejonie wsi Romanowo. Większe formy obniżen są natomiast w rejonie dolin rzecznych Orzyca i Pełty. Dolina Orzyca występuje na niewielkim obszarze gminy i stanowi jej północno-wschodnią granicę. Z kolei dolina rzeki Pełty ma centralne położenie. Rzeźbę terenu urozmaicają zagłębienia bezodpływowe występujące licznie w rejonie Zakrzewa, Zarąb i Karniewa.

Na terenie gminy znajduje się kilka obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, a także objętych ochroną konserwatorską. Należą do nich:

- zespół sakralny w Karniewie – składa się z kościoła murowanego z 2 połowy XIX wieku, kapliczki murowanej z 3 ćw. XIX wieku, bramy murowanej z XIX wieku, plebanii murowanej z 1900 roku, gospodarczego budynku murowanego z 1912 roku oraz cmentarza przykościelnego;
- zespół dworski w Karniewie – składa się z dworu murowanego z połowy XIX wieku z dosyć dobrze zachowanym parkiem

podworskim z ok. 1840 roku, bardzo rozległym układem stawów wodnych i starorzeczy silnie zarośniętych i częściowo wyschniętych. W rozlewiskach położona jest wyspa, na której znajdują się pozostałości średniowiecznego gródka rycerskiego. Cała powierzchnia założenia parkowego wynosi ok. 8,5 ha, w tym stawy (po melioracji) 1,5 ha;

- linia kolei wąskotorowej z Przasnysza do Makowa biegnąca przez wieś Zakrzewo i Słoniawy stanowiąca fragment Mławskiej kolei dojazdowej;
- zespół dworski w Chechłach Kmiecych, na który składa się dwór murowany z końca XIX wieku oraz spichlerz murowany z ok. 1950 roku;
- zespół dworski w Czarnostowie, na który składa się spichlerz murowany, oficyna murowana z końca XIX wieku oraz założenie parkowe o powierzchni ewidencyjnej 8.95 ha (w tym ok. 0,7 ha stawów); posiada on charakter parku krajobrazowego malowniczo położonego na skarpie doliny Pełty. Istnieją również 2 aleje: jesionowa o długości ok. 450 m biegnąca w kierunku południowo-wschodnim oraz, na północnym zachodzie, lipowa ok. 1.000 m biegnąca do Zelk Dąbrowych. Park ukształtowany został na początku XX w., lecz istniejące starsze drzewa dowodzą, że mógł zostać założony na początku XIX wieku;
- zespół dworski w Krzemieniu składający się z budynków gospodarczych w tym: czworaka drewnianego z 1920 roku, piwnic murowanych z ok. 1920 roku oraz z parku krajobrazowego o powierzchni ok. 10,2 ha (park został w znacznym stopniu zdewastowany w okresie okupacji i powojennym);
- zespół dworski w Łukowie składający się ze spichlerza murowanego z 1873 roku oraz budynku dawnej kuchni dworskiej z ok. 1900 roku. Założenie parkowe powstało prawdopodobnie w 2 połowie XIX wieku wraz z powiększeniem się tamtejszego majątku. Obecnie zespół ten jest bardzo zdewastowany, większość elementów kompozycyjnych jest zatarta. Z tego powodu jego powierzchnię określa się na 2,78 ha, z czego 0,32 ha zajmują stawy (obszar ochrony konserwatorskiej jest znacznie większy);
- zespół dworski we Wronowie, z którego pozostał spichlerz murowany z ok. 1930 roku. Z założenia parkowego nie ocalały żadne elementy kompozycyjne.

Pomimo przedstawionych powyżej walorów turystycznych, gmina Karniewo nie posiada bazy turystyczno-rekreacyjnej. Brak na jej terenie ośrodków rekreacyjnych i wypoczynkowych, zorganizowanej bazy noclegowej, odpowiedniej bazy gastronomicznej i innych urządzeń turystycznych, w tym szlaków turystycznych, spacerowych i rowerowych.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Karniewo została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 3 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Karniewie (liczba dzieci i uczniów: 369),
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Szwelicach (liczba uczniów: 51 + 20 w klasach „0”),
- Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Karniewie (liczba uczniów: 173).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że Zespół Szkolno-Przedszkolny i Gimnazjum w Karniewie zatrudniają pedagoga, a Zespół Szkolno-Przedszkolny w Karniewie i Szkoła Podstawowa w Szwelicach logopedę. Wszystkie placówki prowadzą dożywianie uczniów.

Ogół placówek zapewnia uczniom dostęp do Internetu i umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej. Żadna szkoła nie posiada klas integracyjnych. Uczniowie żadnej placówki nie mają trudności z dojazdem do szkoły.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła językowe, matematyczne, informatyczne, sportowe, artystyczne). Jednocześnie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze (3 szkoły), logopedyczne (2), socjoterapeutyczne i psychoterapeutyczne (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców oraz nadużywania przez nich

alkoholu. Badani zwracali także uwagę na zjawisko występowania agresji i przemocy w grupie rówieśniczej.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 16. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
sięganie po alkohol	1 (1)	2
sięganie po narkotyki		3
palenie papierosów	1 (3)	2
ucieczki z domu		3
kradzieże	2 (4)	
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	2 (5)	1
autoagresja		2
przestępczość ujawniona	1 (1)	2
niszczenie mienia szkolnego	1 (2)	2
udział w grupach negatywnych		3
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego		3
przemoc w rodzinie	2 (8)	1
zaniedbanie przez dom	1 (2)	2
wykorzystywanie seksualne		3

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: przemoc w rodzinie oraz stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, kradzieże oraz sięganie przez uczniów po papierosy i alkohol.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie poznać ich oczekiwania co do wsparcia, jakiego potrzebują.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na

potrzebę kontynuowania i intensyfikacji działań profilaktycznych podejmowanych w ramach szkolnym programów profilaktyki, w tym w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy. Podkreślali również znaczenie warsztatów.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się rozmowy indywidualne, zebrania, prowadzona jest pedagogizacja. Rodzice są również angażowani w działania na rzecz szkoły.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli przede wszystkim: w Karniewie – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminny Ośrodek Kultury, w Makowie Mazowieckim – Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Komendę Powiatową Policji, a także ośrodki zdrowia oraz organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie „Nasza Klasa” i Stowarzyszenie „Bliżej Dziecka”

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego, w tym do zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, dóbr kultury, obiektów rekreacyjno-sportowych oraz innych form umożliwiających rozwijanie zainteresowań.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali konieczność dalszego wspierania finansowo i rzeczowo dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin ubogich (dożywanie, podręczniki).

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego (przy wykorzystaniu bazy szkolnej i współpracy np. z Gminnym Ośrodkiem Kultury), m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań i imprez środowiskowych. Zwracali także uwagę na możliwość stałego

monitorowania uczniów oraz utrzymywania kontaktu z instytucjami wspierającymi rodziny, dzieci i młodzież.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Karniewo funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej, jeden o charakterze publicznym (Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Filia w Karniewie, ul. Szkolna 16, 06-425 Karniewo; działa od stycznia 2012 r.) oraz jeden o charakterze niepublicznym (Poradnia Rodzinna „Zdrowie”, ul. Działkowa 5, 06-425 Karniewo) oraz działa 1 apteka. W Przychodni Lekarza Rodzinnego przyjmują następujący specjaliści: specjalista medycyny rodzinnej i chorób wewnętrznych, specjalista chorób wewnętrznych i płuc, specjalista chorób dziecięcych, specjalista położnik – ginekolog i lekarz stomatolog.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Makowie Mazowieckim, w 2011 roku w gminie Karniewo odnotowano 35 przestępstw. Wśród nich dominowały kradzieże. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Przestępstwa odnotowane w gminie w 2011 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież	14
kradzież z włamaniem	2
oszustwo	3
znęcanie się	3

uszkodzenie mienia	2
przywłaszczenie	2
naruszenie zakazu	2
groźba karalna	2
przestępstwo narkotykowe	1
rozbój	1
inne	3

Dane Komendy Powiatowej Policji w Makowie Mazowieckim.

Najwięcej z odnotowanych przestępstw popełniono w miejscowościach: Karniewo (13) oraz Słoniawy (3), Tłucznicze, Leśniewo, Szwelice, Czarnostów i Obiecanowo (po 2).

W analizowanym roku na terenie gminy Karniewo stwierdzono 37 przypadków prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości, zarejestrowano 6 wypadków i 36 kolizji drogowych oraz odnotowano 19 innych wykroczeń polegających m.in. na kradzieży (5 wykroczeń), zniszczeniu mienia (4), pracowaniu po spożyciu alkoholu (2), zakłóceniu porządku, spożyciu alkoholu i nieostrożności ze zwierzęciem (po 1). Przeprowadzono również 164 interwencje, w tym 94 domowe i 17 publicznych, w 18 przypadkach wdrożono procedurę „Niebieskie Karty”, a w 14, po podjętej interwencji domowej, doprowadzono osoby w celu wytrzeźwienia. Zabezpieczono także 16 niewybuchów.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Przasnyszu, na koniec 2011 roku na terenie gminy Karniewo nadzorem kuratora objętych było 11 osób (w 5 sprawach), w tym 4 osoby dorosłe i 5 małoletnich dzieci (w związku z ograniczeniem władzy rodzicielskiej), 1 nieletni i 1 osoba zobowiązana do leczenia odwykowego. Dozór kuratorski sprawowano natomiast w odniesieniu do 21 osób (w 27 sprawach).

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Karniewo wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa

o świadczeniach rodzinnych, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Na koniec 2011 roku kadre GOPS-u stanowiło 5 osób, w tym: kierownik, 3 pracowników socjalnych (2,5 etatu), referent ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz główny księgowy (0,5 etatu). Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 18. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	2,5	0,5
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	1,5	0,5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2011 roku wymóg ten nie został spełniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Karniewie (z uwagi na 2,5 etatu) i wynosił 2.204 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego

Tabela 19. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	–	1
	wyższe niekierunkowe	–	–
	średnie kierunkowe	1	2
	średnie niekierunkowe	–	–
	zawodowe i niższe	–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1
		w trakcie realizacji	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika	posiadany	–

	socjalnego	w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			1	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Na koniec 2011 roku wykształcenie wyższe posiadał 1 pracownik socjalny. Z kolei wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się 3 pracowników z kadry GOPS-u, w tym 2 pracowników socjalnych i kierownik posiadający specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Jeden pracownik socjalny posiadał specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, a kolejny był zainteresowany podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2009-2011.

Tabela 20. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2009-2011

wielkość wydatków	2009 r.	2010 r.	2011 r.
ogółem	1.739.629 zł	1.929.319 zł	1.969.457 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	227.224 zł	244.567 zł	270.628 zł
w tym na świadczenia rodzinne	1.512.405 zł	1.684.752 zł	1.698.829 zł
na zadania własne gminy	174.726 zł	244.567 zł	270.628 zł

na zadania zlecone gminie	1.512.912 zł	1.684.752 zł	1.706.129 zł
---------------------------	--------------	--------------	--------------

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W latach 2009-2011 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom zwiększała się z roku na rok. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych, przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie posiłku.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2009-2011.

Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	395	368	335
liczba rodzin	196	185	176
liczba osób w rodzinach	764	712	675
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	13,8%	12,8%	12,2%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2009-2011 spadała (z 764 osób w rodzinach w 2009 r. do 675 w 2011 r.). Zmniejszył się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (z 13,8% w 2009 r. do 12,2% w 2011 r.).

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011.

Tabela 22. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
ubóstwo	36	97	85	146	388	348
bezdomność	2	1	1	2	1	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	39	68	25	239	381	142
bezrobocie	43	54	56	172	218	218

niepełnosprawność	17	15	15	30	38	37
długotrwała lub ciężka choroba	11	18	15	25	48	46
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	64	96	87	304	471	436
alkoholizm	2	1	1	10	1	2
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	2	–	3	2	–
zdarzenie losowe	–	–	1	–	–	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W latach 2009-2011 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tego powodu ulegała zmianom (304 w 2009 r., 471 w 2010 r., 436 w 2011 r.). Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były również ubóstwo i bezrobocie. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tych powodów także ulegała wahaniom (ubóstwo: 146 w 2009 r., 388 w 2010 r., 348 w 2011 r., bezrobocie: 172 w 2009 r., po 218 w latach 2010-2011).

Istotną przyczynę świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiła także potrzeba ochrony macierzyństwa. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tego powodu również ulegała zmianom (239 w 2009 r., 381 w 2010 r., 142 w 2011 r.). Kolejnymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. Także i w tych przypadkach liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u ulegała wahaniom (długotrwała lub ciężka choroba: 25 w 2009 r., 48 w 2010 r., 46 w 2011 r., niepełnosprawność: 30 w 2009 r., 38 w 2010 r., 37 w 2011 r.).

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2009-2011

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
pieniężna	98	90	75	87	83	75	153	170	239
rzeczowa	297	278	258	147	139	139	671	631	611
praca socjalna	x	x	x	63	83	85	182	252	362

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2013-2017

poradnictwo specjalistyczne	x	x	x	–	–	–	–	–	–
schronienie	–	–	–	–	–	–	–	–	–
usługi opiekuńcze	3	2	4	3	2	4	3	3	4
specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–	–	–	–	–	–	–	–
pobyt w domu pomocy społecznej	–	–	1	–	–	1	–	–	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W latach 2009-2011 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc rzeczowa, głównie w postaci posiłku. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego rodzaju pomocy spadała z roku na rok (z 671 w 2009 r. do 611 w 2011 r.).

Pomoc żywnościową GOPS w Karniewie realizował m.in. w ramach Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej – PEAD. Do rozdawanych artykułów spożywczych należały głównie mleko, mąka pszenna, płatki kukurydziane, kasze, makaron i dania gotowe. W okresie od stycznia do października 2011 roku wydano ponad 16 ton żywności. Z pomocy korzystało miesięcznie około 50 rodzin.

Istotną formę wsparcia świadczoną mieszkańcom gminy stanowiła również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych i świadczeniu poradnictwa. Liczba osób w rodzinach objętych przez GOPS pracą socjalną w latach 2009-2011 rosła z roku na rok (ze 182 w 2009 r. do 362 w 2011 r.).

Kolejną formę wsparcia stanowiła pomoc finansowa, przede wszystkim w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych. W latach 2009-2011 liczba osób w rodzinach z niej korzystających zwiększała się z roku na rok (z 153 w 2009 r. do 239 w 2011 r.).

W analizowanym okresie GOPS w Karniewie świadczył również usługi opiekuńcze, głównie osobom starszym, samotnym, niepełnosprawnym, długotrwale i ciężko chorym. W kolejnych latach objęto nimi odpowiednio 3, 2 i 4 osoby.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2009-2011 w DPS-ie przybywały 2 osoby, z czego 1 osoba została skierowana w 2011 roku.

W kwietniu 2011 roku, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w gminie został powołany zespół interdyscyplinarny, który realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2014. GOPS zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną tego zespołu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. Do świadczeń tych należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	1.358.263 zł	1.498.922 zł	1.485.106 zł
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	8.876	7.871	7.398
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	28	37	23
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	109	94	86
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	–	–	–
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	368	281	247
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	519	499	484
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	564	488	483
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1.541	1.378	1.336
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1.937	1.687	1.582
zasiłek pielęgnacyjny	1.414	1.508	1.485
świadczenie pielęgnacyjne	105	194	362
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	55	71	50
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	15.516	14.108	13.536

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W latach 2009-2011 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych wahała się (1.358.263 zł w 2009 r., 1.498.922 zł w 2010 r., 1.485.106 zł w 2011 r.). W analizowanym okresie liczba przyznanych świadczeń spadała (z 15.516 w 2009 r. do 13.536 w 2011 r.).

Najczęściej GOPS wypłacał zasiłek rodzinny (w 2009 r. 8.876 świadczeń, w 2010 r. 7.871, a w 2011 r. 7.398), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacił w latach 2009-2011 następującą liczbę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne: w 2009 r. 182 (na kwotę 13.643 zł), w 2010 r. 183 (19.101 zł), a w 2011 r. 223 (25.520 zł).

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia świadczoną w latach 2009-2011 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, udzielana zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	26	33	31
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	347	368	405
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	102.623 zł	120.230 zł	142.875 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2009-2011 GOPS przyznał świadczenie alimentacyjne ulegała nieznacznym wahaniom (26 w 2009 r., 33 w 2010 r., 31 w 2011 r.), a liczba wypłaconych świadczeń rosła z roku na rok (z 347 w 2009 r. do 405 w 2011 r.). Zwiększała się także wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (ze 102.623 zł w 2009 r. do 142.875 zł w 2011 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Karniewo, oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonuje Klub Seniora. Mieszkańcy gminy Karniewo, w razie potrzeby, korzystają również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Należą do nich działające w Makowie Mazowieckim: Środowiskowy Dom Samopomocy (w 2011 roku opieką ŚDS-u zostały objęte 2 osoby dorosłe z gminy posiadające

orzeczenie o stopniu niepełnosprawności), Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W roku szkolnym 2010/2011 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Mazowieckim objęła badaniami psychologicznymi, pedagogicznymi i logopedycznymi 82 dzieci z gminy Karniewo, w tym 11 dzieci uczęszczających do przedszkola, 49 uczniów szkoły podstawowej, 16 gimnazjum i 6 uczniów szkoły ponadgimnazjalnej. Dzieci były diagnozowane ze względu na trudności w nauce, niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, dysleksję, dysortografię, niepełnosprawność ruchową, intelektualną i autyzm. Po przeprowadzeniu badań zalecono objęcie zajęciami specjalistycznymi, tj. korekcyjno-kompensacyjnymi, logopedycznymi oraz dydaktyczno-wyrównawczymi oraz wydano orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz objęcia zajęciami specjalistycznymi zgodnie ze stwierdzoną niepełnosprawnością. Ponadto 3 dzieci uczęszczało na terapię logopedyczną, 6 na terapię pedagogiczną, a 3 korzystało z terapii EEG Biofeedback.

Wybrane dane dotyczące działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim w odniesieniu do dzieci z gminy Karniewo w latach 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	2	2	1
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	2	2	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	2	2	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim.

W latach 2009-2011 liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych była niewielka (w latach 2009-2010 po 2 dzieci, a w 2011 r. 1 dziecko). W analizowanym okresie pod opiekę rodziny zastępczej oddano tylko jedno dziecko z gminy (w 2009 r.).

W latach 2009-2011 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie umieszczono i nie przebywało żadne dziecko z gminy, a liczba usamodzielnianych dzieci z gminy była na takim samym poziomie (po 2 dzieci w każdym roku).

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Karniewo wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Karniewo mieszkało 816 osób niepełnosprawnych (378 mężczyzn i 438 kobiet), w tym 684 osoby niepełnosprawne prawnie i 132 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 14,9%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 27. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	33	4%	2,1%
osoby w wieku produkcyjnym	351	43%	11,8%
osoby wieku poprodukcyjnym	432	52,9%	44,5%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 351 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one blisko 12% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Mniej liczną grupę reprezentowały osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (432 osoby), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 44,5%.

Tabela 28. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	6	0,8%
policealne	7	0,9%
średnie	60	7,5%
zasadnicze zawodowe	131	16,5%
podstawowe ukończone	466	58,5%
podstawowe nieukończone	126	15,8%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (466 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej wynosił 58,5%.

Tabela 29. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	165	20,2%
aktywni zawodowo bezrobotni	10	1,2%
bierni zawodowo	641	78,6%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (641 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 78,6%. Aktywnych zawodowo było 175 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (165 osób).

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 30. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy

w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Karniewo w latach 2009-2011.

Tabela 31. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

wielkość wydatków	2009 r.	2010 r.	2011 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	33.000 zł	30.000 zł	39.000 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	1.500 zł	2.200 zł	1.800 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	34.500 zł	32.200 zł	40.800 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karniewie.

W 2011 roku wysokość kwoty wydatkowanej w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień była wyższa niż w latach 2009-2010 (40.800 zł w stosunku do odpowiednio 34.500 i 32.200 zł). W analizowanym okresie wahaniami ulegały zarówno środki finansowe przeznaczane na walkę z alkoholizmem, jak i kwoty wykorzystywane na przeciwdziałanie narkomanii. W budżecie nie uwzględniono osobnych środków mających służyć działaniom ograniczającym przemoc w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Karniewo oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	16	17	17
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	3	4
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	2	4	2
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	1	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	2	4	3
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0

liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	7	7	7
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	1	1
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	3	4
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	3	4
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karniewie.

W latach 2009-2011 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była na podobnym poziomie (16 w 2009 r., po 17 w latach 2010-2011; limit punktów uchwalony przez Radę Gminy na koniec 2011 r. wynosił 29). Liczba przeprowadzonych w nich kontroli była niewielka – 3 w 2010 roku i 4 w 2011 roku. W analizowanym okresie liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ulegała znacznym wahaniom (2 w 2009 r., 4 w 2010 r., 2 w 2011 r.), podobnie jak liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (2 w 2009 r., 4 w 2010 r., 3 w 2011 r.). W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie podjęto tylko jedną decyzję (w 2009 r.) w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu, którymi objęła w każdym roku po 7 osób. W analizowanym okresie GKRPA wystąpiła do sądu wobec odpowiednio 3, 1 i 1 osoby uzależnionej od alkoholu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2010-2011 GKRPA kontaktowała się z odpowiednio 3 i 4 osobami dotkniętymi tym problemem, tyle samo osób skierowała na terapię, nie złożyła natomiast w stosunku do żadnego sprawcy przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełni Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, grupy AA i Al-Anon oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie. Mieszkańcy gminy uzależnieni i współuzależnieni od alkoholu są również obejmowani wsparciem przez Poradnię Rodzinną w Makowie Mazowieckim.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Karniewo badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 66 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy, w nieznaczej odległości od Makowa Mazowieckiego, Pułtusza i Ciechanowa. Duże znaczenie przywiązywali również do walorów krajobrazowych gminy (obecność terenów leśnych) oraz czystości środowiska (dbałość o środowisko, funkcjonowanie oczyszczalni ścieków).

Mieszkańcy gminy podkreślali także dobrą dostępność placówek oświatowych na szczeblu podstawowym i gimnazjalnym, wysoką produkcję rolną, zadowalający kontakt władz gminy z jej mieszkańcami, oraz istnienie w gminie sieci wodociągowej.

Badani wspominali również o dobrym dostępie do podstawowej opieki zdrowotnej oraz odpowiednio rozwiniętej sieci telefoniczno-informatycznej.

Słabe strony gminy

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianymi słabościami były bezrobocie i niedostateczna liczba miejsc pracy, m.in. dla osób młodych, co prowadzi do migracji zarobkowej i ubożenia mieszkańców. W tym kontekście respondenci podkreślali relatywnie niski poziom rozwoju przedsiębiorczości oraz niewielką skalę nowych inwestycji.

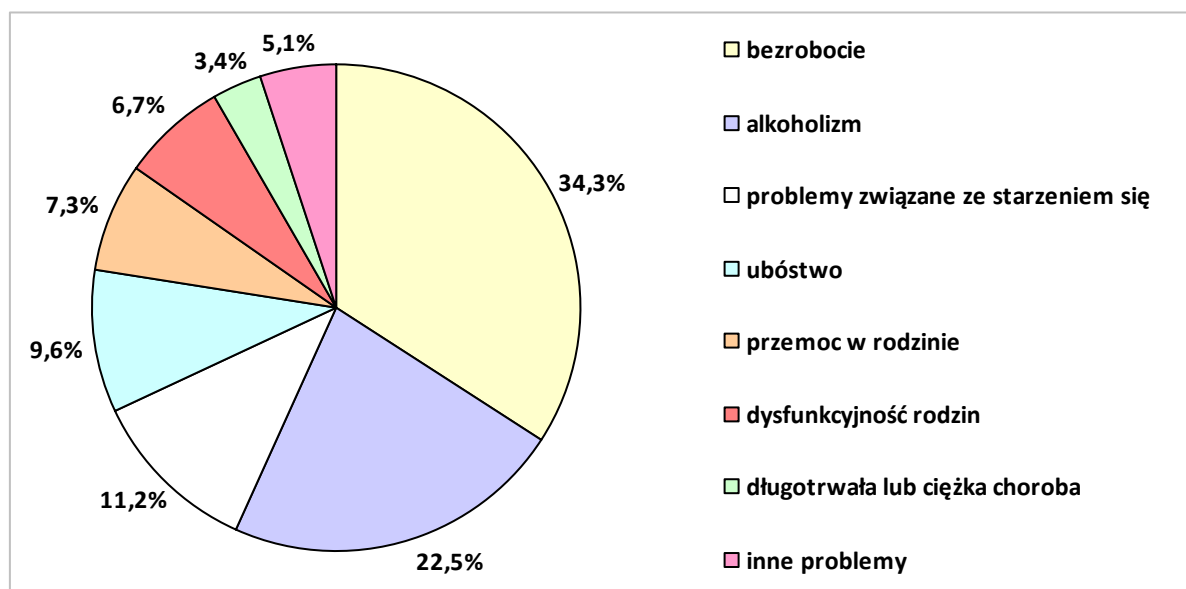
Według ankietowanych bolączkami gminy są także zły stan dróg lokalnych, niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacyjna, zbyt mała liczba miejsc do uprawiania rekreacji i turystyki oraz ograniczona oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Zdaniem badanych ważkimi problemami są również niewielka liczba mieszkań socjalnych i komunalnych, nieodpowiednia do potrzeb skala pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (np. z funduszy unijnych) oraz zbyt mała liczba zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.

Niektórzy respondenci zwrócili uwagę na problem zamykania małych szkół wiejskich, niewystarczającą (utrudnioną) dostępność obiektów kulturalnych i sportowych oraz lekarzy specjalistów.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

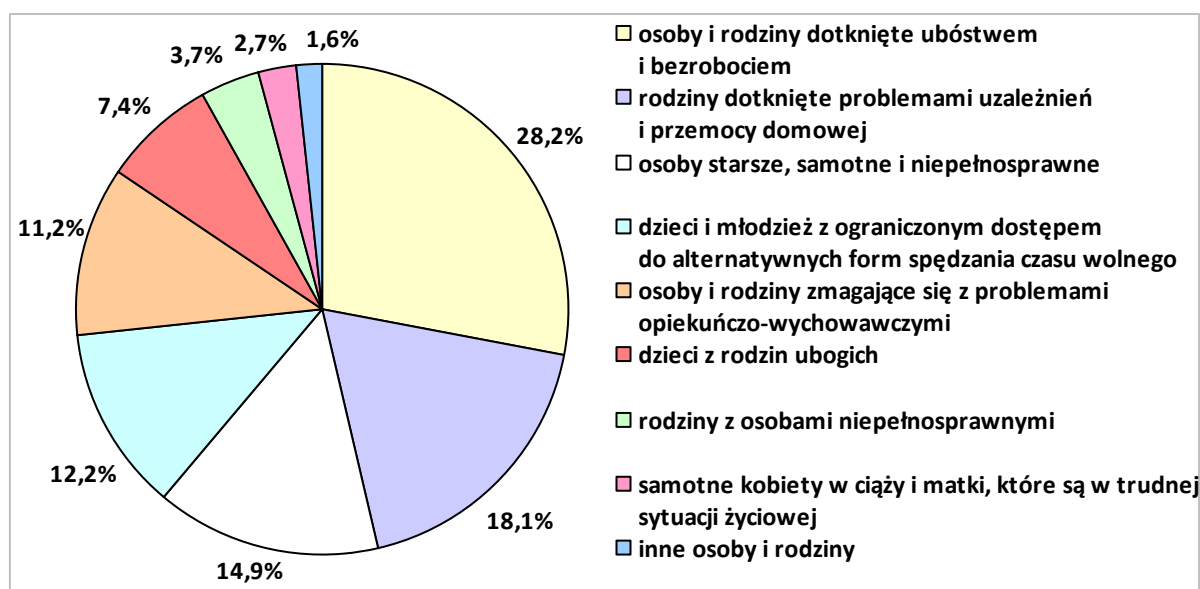
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (34,3%) i alkoholizm (22,5%), a także problemy związane ze starzeniem się (11,2%), ubóstwo (9,6%) i przemoc w rodzinie (7,3%). Uwagę zwrócili również m.in. na dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu

gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (6,7%) oraz długotrwałą lub ciężką chorobę (3,4%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

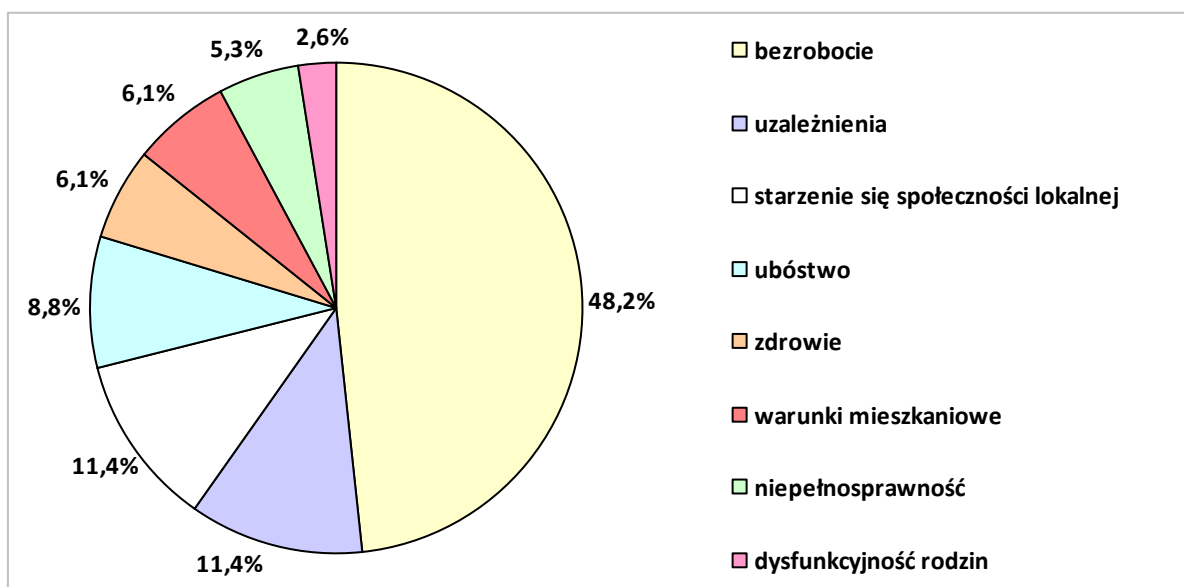
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (28,8%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (18,1%) oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (14,9%).

Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się również m.in. dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (12,2%), osoby i rodziny dotknięte problemami opiekuńczo-wychowawczymi (11,2%), a także dzieci z rodzin ubogich (7,4%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (48,2%) oraz uzależnienia i starzenie się społeczności lokalnej (po 11,4%), ubóstwo (8,8%), zdrowie i warunki mieszkaniowe (po 6,1%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, zacieśnienie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Makowie Mazowieckim w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych (m.in. poprzez organizację kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji). W tym kontekście podkreślili potrzebę pozyskiwania inwestorów i rozwijania przedsiębiorczości.

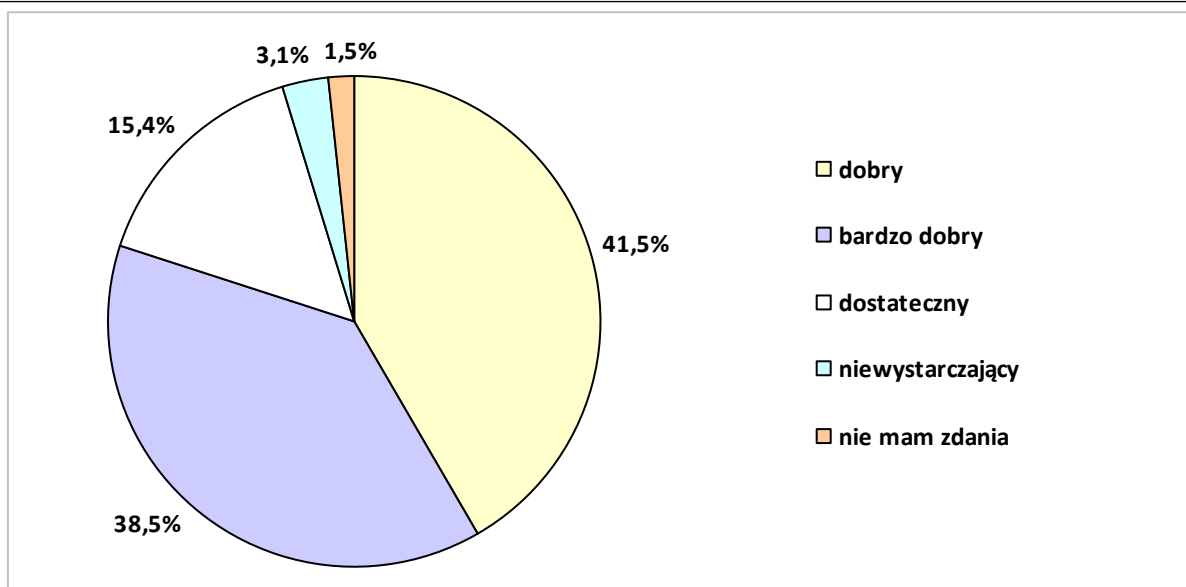
Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu zwiększenia skuteczności wsparcia udzielanego osobom i rodzinom zmagającym się z innymi niż bezrobocie problemami społecznymi, w tym z ubóstwem i uzależnieniami, poprawy warunków mieszkaniowych w gminie (m.in. poprzez rozbudowę mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego), zapewnienia szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (np. psychologicznego) oraz opieki zdrowotnej, a także zintegrowania społeczności lokalnej.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ważną rolę do odegrania przypisali również Urzędowi Gminy, Gminnemu Ośrodkowi Kultury, Powiatowemu Urzędowi Pracy, placówkom oświaty i zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie oraz Kościołowi.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymałe odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

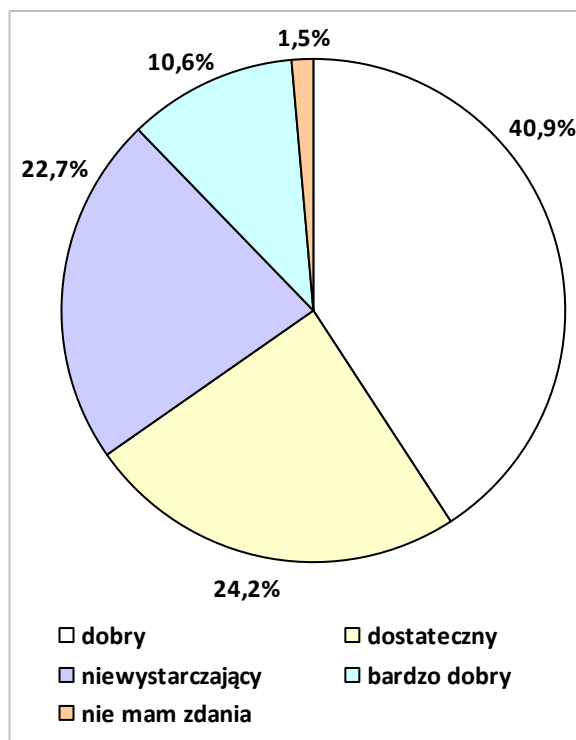
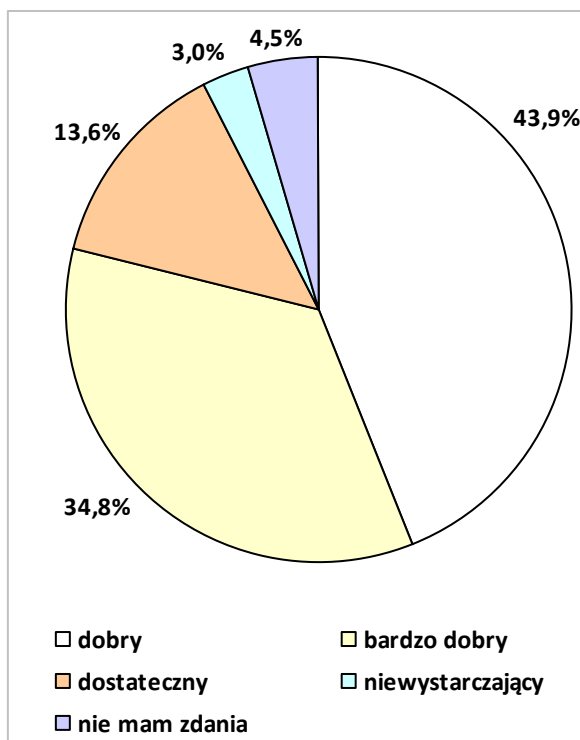
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (łącznie 80%) za dobrą lub bardzo dobrą uznała dostępność placówek służby zdrowia w gminie. Ponad 15% badanych oceniło ją dostatecznie, a jedynie 3,1% niewystarczająco.

Do lekarzy, których w gminie brakuje bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: kardiologa, okulistę, stomatologa, ortopedę, laryngologa, ginekologa i reumatologa.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

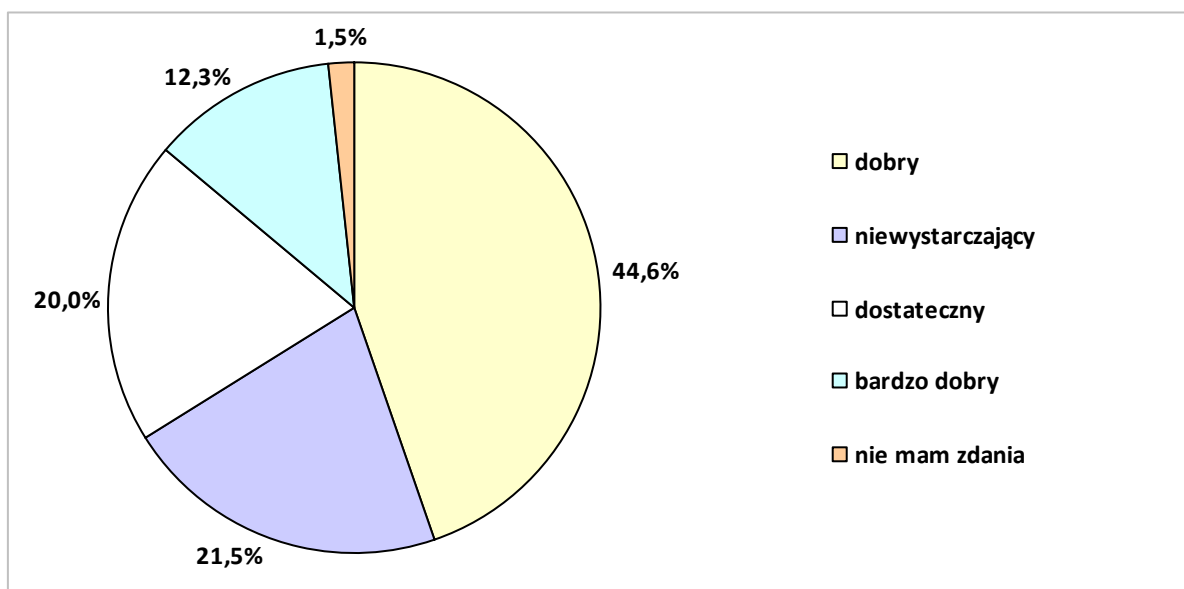

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największy odsetek respondentów (odpowiednio 43,9 i 40,9%) stwierdził, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie jest dobry. Za bardzo dobry uznało go odpowiednio 34,8 i 10,6% ankietowanych, a za dostateczny odpowiednio 13,6 i 24,2% badanych. Negatywnie dostępność placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie oceniło odpowiednio 3 i 22,7% respondentów.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej świetlice środowiskowe, kawiarnio-czytelnie, kino, żłobek, ośrodek kultury oraz klub młodzieżowy.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

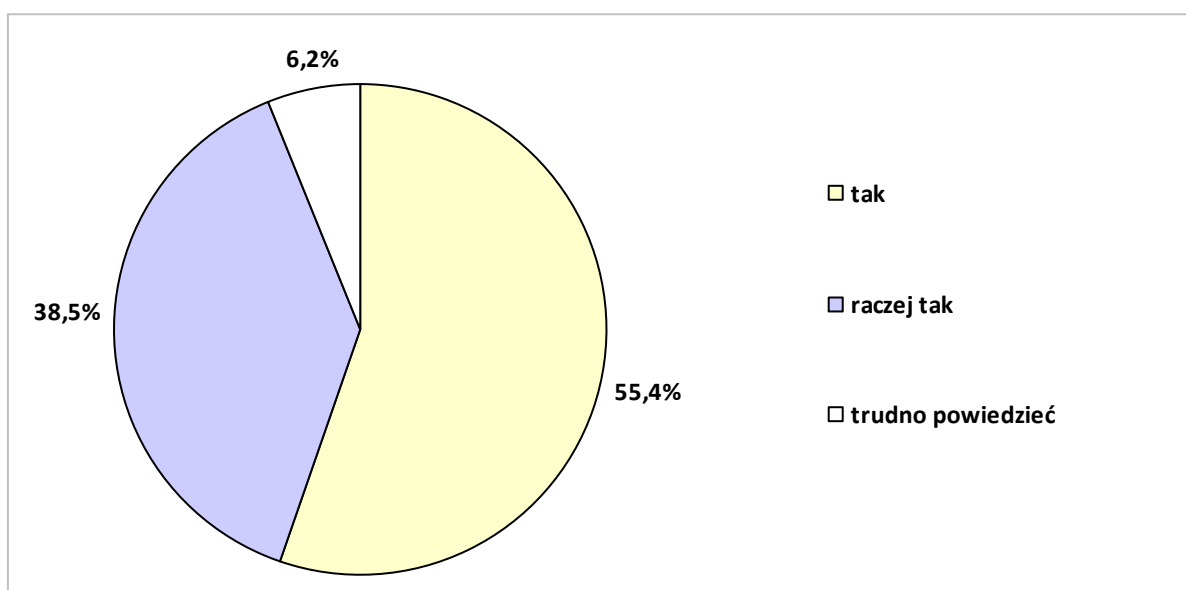
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko 45% respondentów dobrze oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Za dostateczny uznało go 20% badanych, a za bardzo dobry 12,3% ankietowanych. Jednocześnie 21,5% respondentów przyznało, że dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie jest niewystarczająca.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli niedostatek takich obiektów, jak: basen, boiska, park, hala sportowa, ścieżki rowerowe, kort tenisowy, siłownia oraz place zabaw.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 93,9%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Nikt nie wyraził odmiennej opinii, a zdania w tej sprawie nie miało 6,2% respondentów.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2011 roku w gminie Karniewo funkcjonowało 10 organizacji pozarządowych, w tym 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Program Współpracy Gminy Karniewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę wsparcia lokalowego organizacji.

Poniższa tabela przedstawia wykaz organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie.

Tabela 33. Organizacje pozarządowe w gminie w 2011 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	OSP Karniewo, ul. Pułtуска 3, 06-425 Karniewo	1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i organizacjami społecznymi.
2.	OSP Chełchy Kmiece 33a, 06-425 Karniewo	2. Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów i innych klęsk.
3.	OSP Czarnostów 39, 06-425 Karniewo	3. Uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami oraz przygotowywania jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej.
4.	OSP Łukowo 71, 06-425 Karniewo	4. Branie udziału w obronie cywilnej.
5.	OSP Słoniawy 18, 06-425 Karniewo	5. Rozwijanie wśród członków OSP zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu.
6.	OSP Szwelice 83, 06-100 Pułtusk	6. Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz niniejszego statutu.
7.	OSP Thucznicze 34, 06-425 Karniewo	
8.	OSP Zaręby 37, 06-425 Karniewo	

9.	Stowarzyszenie Przyjaźni ZSP, ul. Szkolna 9, 06-425 Karniewo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych Zespołu Szkolno-Przedszkolnego oraz wspomaganie wyposażenia zespołu i poprawy jego funkcjonowania. 2. Pozafinansowe i finansowe wspieranie uczniów i absolwentów. 3. Tworzenie warunków do rozwoju uzdolnień uczniów – organizowanie zajęć pozalekcyjnych, wyjazdów i wycieczek edukacyjnych, turystycznych i wypoczynkowych, rekreacyjnych. 4. Fundowanie stypendium. 5. Udzielanie pomocy uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji losowej lub materialnej. 6. Wspieranie działalności zespołu „Mali Karniewiaczy”. 7. Działalność edukacyjno-kulturalna na rzecz społeczności lokalnej.
10.	Stowarzyszenie „Nasza Szkoła”, ul. Szkolna 9B, 06-425 Karniewo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wszechstronne propagowanie idei pomocy szkole. 2. Gromadzenie środków finansowych na rzecz budowy i rozbudowy obiektów szkolnych, wyposażenia w pomoce szkolne, urządzenia przyszkolnych placów gier i zabaw. 3. Współpraca z osobami i instytucjami w zakresie pomocy szkole. 4. Prowadzenie innych działań sprzyjających rozwojowi celów statutowych. 5. Prowadzenie działalności integrującej członków Stowarzyszenia poprzez aktywność kulturalną, rekreacyjną i towarzyską.

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

W 2011 roku w gminie Karniewo były 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2011 roku

lp.	nazwa parafii	adres parafii
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Karniewie	Plac Kościelny 4, 06-425 Karniewo
2.	Parafia Rzymskokatolicka pw Jana Chrzciciela w Szwelicach	Szwelice 85A, 06-100 Pułtusk

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną

metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań na rzecz ograniczenia zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone działania służące zachęceniu inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • niewielki wpływ na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy • niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • zmniejszająca się skala ubóstwa wśród mieszkańców gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększający się poziom bezrobocia, w tym wśród kobiet • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • niewielka liczba nowych inwestorów tworzących w gminie miejsca pracy • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież

	<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • utrzymujący się wysoki poziom nielegalnego zatrudnienia
--	--

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie dysfunkcjom rodzin • efektywna praca socjalna • przeprowadzanie analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie rodzinom odpowiedniego dostępu do poradnictwa specjalistycznego • rozwijanie opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego w gminie • podejmowanie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania w gminie • dostosowywanie oferty spędzania czasu wolnego do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia oraz działań na rzecz zwiększenia dostępności opieki medycznej dla mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci oraz placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak działań na rzecz utworzenia szkoły ponadgimnazjalnej w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednie warunki do prowadzenia pracy socjalnej • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • możliwość podniesienia skuteczności udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży pomocy dzięki koordynowaniu działań instytucji wspierających te grupy • dostateczny dostęp w gminie do opieki przedszkolnej oraz szkół podstawowych i gimnazjalnych • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • zwiększająca się liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców • dobra dostępność opieki medycznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych • rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • ograniczony dostęp do pomocy psychospołecznej i prawnej dla rodzin dotkniętych problemami uzależnień • niepozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • zwiększająca się liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • funkcjonowanie w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • rosnąca liczba rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • niewielka kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zwiększająca się liczba osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • rosnąca liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony

<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • inicjowanie powstawania w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych • podejmowanie działalności prozdrowotnej wśród osób starszych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • brak działań w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
---	--

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się na podobnym poziomie liczba osób starszych • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • funkcjonowanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • dobra dostępność domów pomocy społecznej • zadowalający poziom życia osób starszych w gminie • rosnący udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych • odpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona liczba osób starszych korzystających w gminie z usług opiekuńczych • nieodpowiedni dostęp osób starszych do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony

<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób niepełnosprawnych w gminie • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • uczestniczenie w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań służących zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • brak działań mających na celu utworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób niepełnosprawnych • rosnąca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS-u • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • brak bazy rehabilitacyjnej w gminie • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u • prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach mogących świadczyć pomoc mieszkańcom gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • ograniczone działania inicjujące wolontariat

<ul style="list-style-type: none"> • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w miejscowym ośrodku pomocy społecznej • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u, • dostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie, • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • popadanie w rutynę i niedoznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej • niedofinansowany system pomocy społecznej • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • niezmienny na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej • niewłączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2013-2017. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:

- wzmocnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
- wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
- pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,

- zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. **Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom** poprzez:
 - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
 - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
 3. **Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym** poprzez:
 - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
 4. **Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego** poprzez:
 - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
 5. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego** poprzez:
 - doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
 - wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2013-2017, jest następująca:

**Stwarzanie mieszkańcom gminy Karniewo
możliwości rozwoju, zaspokajanie ich potrzeb
oraz dążenie do integracji społecznej**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
2. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
3. Zatrudnianie, w razie potrzeby, asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Zapewnienie rodzinom (w tym rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi) oraz osobom

samotnie wychowujących dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej.

6. Tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin i samotnych rodziców.
7. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
8. Opracowanie i realizacja programu wspierania rodziny.
9. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie punktu konsultacyjnego dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
5. Tworzenie w gminie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; podjęcie działań w kierunku utworzenia świetlicy socjoterapeutycznej przy Szkole Podstawowej w Karniewie.
6. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
8. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
9. Kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania.
2. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice).
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy).
4. Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych (np. w formie bezpłatnych zajęć), przyznawanie im stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.
5. Zwiększenie dostępności wsparcia pedagogiczno-psychologicznego w placówkach oświatowych funkcjonujących w gminie.
6. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności, organizowanie wypoczynku.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zapewnienie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Udzielanie dotacji budżetowych dla SPZOZ-u, dla którego gmina jest organem założycielskim, na realizację zadań określonych w ustawie o zakładach opieki zdrowotnej.
4. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
5. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierają programy:

- **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,**
- **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.**

- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówka przedszkolna oraz placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Mazowieckim, placówki ochrony zdrowia, poradnie leczenia uzależnień, w tym Poradnia Rodzinna w Makowie Mazowieckim, grupy AA i Al-Anon, ośrodki wsparcia, specjaliści, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba rodzin wspierających,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin i samotnych rodziców,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,

- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba żłobków i przedszkoli,
- liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz liczba dzieci i młodzieży objętych w ich ramach opieką,
- liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach służących dzieciom i młodzieży,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- wysokość dotacji budżetowych udzielonych SPZOZ-owi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zapewnienia opieki dla dzieci do lat 3 oraz zwiększenia dostępności opieki dla dzieci w wieku przedszkolnym,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce,
- poprawy dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- zwiększenia dostępności opieki zdrowotnej.

Cel strategiczny 2.:

Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
5. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w gminie.
6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Makowie Mazowieckim, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób ubogich i bezrobotnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa i bezrobocia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć w ramach funkcjonującego w gminie Klubu Seniora.
5. Zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.
6. Zwiększenie dostępu osób starszych i

niepełnosprawnych do informacji o możliwych formach wsparcia.

7. Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz podejmowanie inicjatyw umożliwiających ich integrację z pełnosprawnymi mieszkańcami gminy.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy:
 - likwidacji barier,
 - zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego,
 - organizacji przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury i turystyki,
 - zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z Kościołem.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Seniora, placówka przedszkolna oraz placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Makowie Mazowieckim, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Mazowiecki, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Makowie Mazowieckim, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne

Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych pomocą w ramach klubu seniora,
- liczba grup i klas integracyjnych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówka przedszkolna oraz placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz w zawodzie pracownika socjalnego.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez utworzenie strony internetowej GOPS-u.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Kontynuowanie realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
3. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program Współpracy Gminy Karniewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r.

o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Warszawie, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników GOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych wspieranych przez samorząd gminy,
- liczba wolontariuszy,
- stopień dostępności informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym.

Tabela 35. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2018*

szacunkowa wielkość wydatków w latach:				
2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
2.542.000 zł	2.520.000 zł	2.600.000 zł	2.660.000 zł	2.720.000 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

*Ramy finansowe strategii zostały przygotowane w oparciu o prognozę finansową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie. Ośrodek realizuje również przedsięwzięcia wynikające z nieuwzględnionego w powyższej tabeli projektu dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego pn. „Kobiety myślą o jutrze”, którego celem jest zwiększenie szans na zatrudnienie kobiet z gminy Karniewo. Łączna wartość projektu to 337.200 zł, a czas realizacji to lata 2012-2014.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2013-2017 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta Gminy, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Wójta Gminy.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaze Wójtowi Gminy oraz Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2013-2017 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2013-2017 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Współpracy Gminy Karniewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3.2. PROJEKTY

Prezentowany poniżej projekt powstał w trakcie prac nad strategią. Jego autorem jest przedstawiciel instytucji działającej w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekt jest „pomysłem”, tzn. jego realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy jego wnioskodawca pozyska niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Kobiety myślą o jutrze”

Wnioskodawca projektu

Gmina Karniewo/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie, ul. Pułtуска 5, 06-425 Karniewo, e-mail: gopskarniewo@poczta.onet.pl

Cel główny projektu

Zwiększenie szans na zatrudnienie osób bezrobotnych będących w wieku aktywności zawodowej.

Cele szczegółowe projektu

- zwiększenie umiejętności zawodowych,
- zwiększenie kwalifikacji zawodowych,
- wzrost poziomu wykształcenia,
- wzrost poziomu umiejętności społecznych.

Miejsce realizacji projektu

Gmina Karniewo; powiat makowski.

Beneficjenci projektu

Projekt skierowany do kobiet, które:

- zamieszkują na terenie gminy Karniewo,
- korzystają z pomocy społecznej,
- pozostają bez zatrudnienia i są zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Makowie Mazowieckim,
- są w wieku aktywności zawodowej,
- posiadają niski poziom wykształcenia,
- są niepełnosprawne.

Czas realizacji projektu

Od 01.07.2012 r. do 31.12.2014.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2013-2017 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych

występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2011 roku

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2009-2011

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2009-2011

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2009-2011

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2011 roku

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2009-2011

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2011 roku

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec lat 2009-2011

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju na koniec lat 2009-2011

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2009-2011

Tabela 13. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2009-2011

Tabela 14. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2010/2011

Tabela 15. Placówki kulturalne w gminie w 2011 roku

Tabela 16. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

Tabela 17. Przestępstwa odnotowane w gminie w 2011 roku

Tabela 18. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

Tabela 19. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

Tabela 20. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2009-2011

Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

Tabela 22. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

Tabela 23. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2009-2011

Tabela 24. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2009-2011

Tabela 25. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2009-2011

Tabela 26. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2009-2011

Tabela 27. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

Tabela 28. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Tabela 29. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Tabela 30. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Tabela 31. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

Tabela 32. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

Tabela 33. Organizacje pozarządowe w gminie w 2011 roku

Tabela 34. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2011 roku

Tabela 35. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2018

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Uzasadnienie
do uchwały Nr XXIX/157/2013
Rady Gminy Karniewo
z dnia 25 października 2013 roku
w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Karniewo na lata 2013-2017

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 182) oraz art. 4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 październik 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012r. poz. 1356).

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.